

اندیشمند مسلمان سوئیسی:

اسلام‌هراسی در اروپا پروژه‌های شکست خورده است

طارق رمضان دانشگاهی، فیلسوف و نویسنده مسلمان سوئیسی است. او سال‌ها استاد مطالعات معاصر اسلامی در کالج سنت آنتونی، دانشکده الهیات و دین و دانشگاه آکسفورد بود ولی از سال ۲۰۱۸ به عنوان استاد مهمان در دانشکده مطالعات اسلامی در دانشگاه حمد بن خلیفه در قطر و Université Mundiapolis در مراکش فعالیت دارد. وی همچنین عضو ارشد تحقیقاتی در دانشگاه دانشسای ژاپن و عضو

به نظر شما آیا اسلام جایگاه شایسته خود را در جهان دارد و مستعد گسترش است؟
اسلام از همه مسلمانانی تشکیل شده است که پیروان اسلام هستند. منظور من از نظر تعداد، جایگاهی است که دارند. در جهان یک میلیارد تا یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون مسلمان وجود دارد. از سوی دیگر ما آخرین دین را که ادعا می‌شود جهانی است در نظر می‌گیریم. با این حال اکثریت قریب به اتفاق مسلمانان هرچند از نظر سیاسی، اقتصادی و اجتماعی حرف زیادی برای گفتن دارند و می‌توانند باقوه در سطح بین‌المللی نقش آفرین باشند، اما در وضعیت‌شکندگی، محرومیت و حاشیه هستند و در جایگاه اصلی خود نیستند،بنابراین بحث واقعی تمدن یا فرهنگ‌های غالب مطرح است که اجازه توسعه به مسلمانان را نمی‌دهند.

با این تفاسیر آیا احتمال دارد اسلام گسترش یابد؟

باید دید منظور از گسترش چیست؟ به عنوان مثال، از منظر جمعیتی در سراسر جهان مسلمانان رشد چشمگیری دارند. در ایالات متحده، اروپا و جهان غرب مسلمانان زیادی هستند و این یک واقعیت است. جامعه‌شناسان در واشنگتن اعلام کرده‌اند اسلام اولین دین در ایالات متحده و اروپا پیش از بودیسم بوده است که رو به فزونی دارد و این می‌تواند ما را خوشحال کند، اما صرف تعداد به معنای اعتمادبه‌نفس نیست. در بحث با تمدن‌های دیگر باید بررسی و مسائل را در سطح اجتماعی و فرهنگی شفاف‌سازی کنیم. ما می‌توانیم بسیار زیاد اما شکننده باشیم یا کم تعداد ولی بسیار قوی و قدرتمند باشیم.

آیا شما با تئوری ساموئل هانتینگتون درباره جنگ بین تمدن‌ها موافق هستید؟
البته که نه. همه نویسندگان به اصطلاح مترقی با آن مخالف هستند اما سفری که اخیراً به مراکش، اردن و کم و بیش برخی کشورهای آسیایی داشتیم متوجه شدم که دست‌کم در این کشورها بستر آن ایجاد شده است. خودا گاهی ضعیف، نفی دیگران و منافع متناقض ژئواستراتژیک به این صورت که منافع امریکا در تضاد با منافع جهان اسلام مطرح است. آرزوی دموکراسی بین‌المللی بیشتری را دارم، چراکه غرب و به خصوص ایالات متحده در حال تحکیم قدرت خود در منطقه مسلمان نشین هستند. نگرانی من از تصویری که برخی جوامع مسلمانان از غرب دارند؛ اینکه «هرچه غربی‌تر

معرفی کتاب

کتاب «نقاوه الاثار فی ذکر الاخیار» نوشته محمودبن هدیاتبالله افوشه‌ای نطنزی، مورخ عصر صفوی به‌اهتمام احسان اشراقی منتشر شد. انتشارات علمی و فرهنگی، ویراست جدیدی از کتاب «نقاوه الاثار فی ذکر الاخیار» را در بازار نشر عرضه کرد.اهمیت این کتاب به وقایع دوران تاریخی است که مورخ آن را مکتوب کرده‌است. این کتاب یکی از مهم‌ترین منابع تاریخی درباره طلوع عصر صفوی است. این کتاب تاریخ دوران صفوی را از آخرین روزهای زندگی شاه طهماسب اول آغاز می‌کند و تا بازدهمین سال سلطنت شاه عباس ادامه می‌دهد.

از نقاوه الاثار تنها دو نسخه در دست است که یکی متعلق به دانشکده ادبیات دانشگاه

فرهنگی

گزارش

اینفلوئنسرهای تلویزیون آب‌وان نشدند

شکست پروژه جذب سلبریتی‌های اینستاگرامی

برای بالا بردن مخاطب تلویزیون

■محمدصادق عابدینی

درآمد صوری را یک میلیارد و ۸۰۰میلیون تومان اعلام کرده است، رقمی که قطعاً به دست آوردن آن حتی برای گران‌قیمت‌ترین بازیگران سینما سخت است. با این وجود فضای اینستاگرام و تصور اینکه تبلیغات در این فضا زودتر به بازدهی می‌رسد باعث شده است بسیاری از فعالان اقتصادی پول خوبی بابت دیده شدن خدمات و محصولاتشان به اینفلوئنسرها بدهند. به رغم اینکه صوری در اینستاگرام درآمد خوبی دارد، اما حاضر شده است بابت حضور در سریال «آخر خط» به صداسیما تعهد بدهد که همه فعالیت‌های خود را زیر نظر و نظارت آنها انجام دهد. حضور صوری در اینستاگرام هم‌زمان با تأکید می‌کنند که شبکه‌های اجتماعی می‌پردازند و تأکید می‌کنند «شان بومن» و «گریس ویلیس» در بخشی از کتاب خود با عنوان «روزنامه‌نگاری مشارکتی» مسیحت‌شناسی برندیگ در فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی می‌پردازند و تأکید می‌کنند یکی از ایرادات شبکه‌های اجتماعی این است که نمی‌توان جایگاه و موقعیتی که یک کاربر در شبکه اجتماعی دارد را به شبکه دیگر یا محیط دیگر انتقال داد. برای مثال یک فرد می‌تواند در شبکه اجتماعی اینستاگرام، دنبال‌کنندگان زیادی داشته باشد و از این طریق با جذب آگهی و اسپانسر، درآمد خوبی به دست بیاورد، اما آن جایگاه صرفاً متعلق به فضای اینستاگرام است و نمی‌توان آن را به شبکه اجتماعی دیگری مانند «توییتر» منتقل کرد. این اتفاق به نحوی برای اینفلوئنسرهای اینستاگرامی که راه تلویزیون را در پیش گرفته‌اند رخ داده است.

افرادی که در اینستاگرام با ساخت انواع کلیپ‌های

تولدها

اینکه چهره‌های اینستاگرامی بازیگر شوند، از آنجایی که علاقه به بازیگری تقریباً اپیدمی دارد، قابل درک است ولی ورود آنها به حوزه اجرا که مسئله‌ای تخصصی است، حاصل اشتباهی است که مدیران تلویزیون به اجرای آن اصرار دارند، اگرچه «جوان» بارها در گفت‌وگو با مجریان حرفه‌ای تلویزیون انتقاد آنها را به بی‌توجهی مدیران صداسیما به حوزه اجرا بازتاب داده است، ولی باز سلبریتی‌های اینستاگرامی همچنان در قامت مجری به تلویزیون تزریق می‌شوند. از مجید افشاری در «ایرانیم» گرفته تا آمدن مهسا ایرانیان به «برخط شو» شبکه پنج، همگی تجربه‌های ناموفقی را تشکیل داده‌اند که همیشه حواشی با آنها همراه بوده است.

تولد گرفتن برای مجری مسابقه «برخط شو» شبکه پنج باعث شد تا این برنامه از سوی شورای نظارت بر صداسیما تذکر بگیرد. اگرچه پیش از این نیز در برنامه‌هایی مانند «خندوانه» فضای رسانه ملی کاملاً به دورهمی سلبریتی‌ها تبدیل شده و آنها به خرج نگاه چند میلیون ایرانی جشن تولد برگزار کرده‌اند، این بار اما سسور پرایز مجری اینفلوئنسر مسابقه «برخط شو» با واکنش دیر شورای نظارت مواجه شد. محمدحسین صوفی گفت: «صداسیما به‌طور جدی به دنبال این است که شاخص‌ها، معیارها و استانداردهایی را تدوین کند تا اولاً برنامه‌ها و تولید برنامه بین عوامل به تعادل توزیع شود و دوماً نوعی هماهنگی بین دستمزدها در بخش‌های مختلف وجود داشته باشد.» وی درباره استفاده از آنتن برای منفعت شخصی افراد هم عنوان کرد: «خود را تبلیغ کنند یا فردی در یک برنامه جشن تولد خود یا خانواده‌اش را بگیرد، اینها حتماً تخلف رسانه‌ای است و مدیران رسانه باید با آن برخورد کنند. استفاده شخصی از آنتن حتماً خلاف است و همان قدر که او حق دارد یک برنامه را بسازد و آن آنتن حق دارد.»

این مسابقه تلویزیونی که برایش روی آنتن زنده تلویزیون تولد گرفته شد، مهسا ایرانیان است که پیش از حضور در تلویزیون، در تئاتر و اینستاگرام فعال بود. کلیپ‌های طنز این مجری نورسیده تلویزیون نیز در اینستاگرام بینندگان زیادی دارد، اما هیچ آمارى وجود ندارد که تأیید کند آمدن وی به تلویزیون باعث شده است که میزان مخاطب برنامه «برخط شو» افزوده شود و حتی شاید تنها ویدئویی که از این مسابقه دیده شد همان لحظه تولد گرفتن برای مجری باشد!

تجربه ناموفق حضور چهره‌های اینستاگرامی نشان می‌دهد موفقیت آنها صرفاً محصول فضایی است که اینستاگرام برای آنها به ارمان آورده است. اینستاگرام برخی خطوط قرمز صداسیما را به رسمیت نمی‌شناسد و برخی معتقدند یکی از علل حاضر در این مسابقه بود. صوری نیز مانند خواجوی نداشتن قید و بندهایی است که صداسیما به عنوان رسانه رسمی کشور پاسدار آن است. حال صداسیما می‌بندارد با پاسوربزه کردن این افراد می‌تواند از آنها استفاده کند ولی نتیجه‌ای به دست نیامده است.

اسلام هیچ ار تباطی یا مهاجرت ندارد

و برعکس باید بدانیم ما به عنوان یک شهروند فرانسوی است که از حقوق خود دفاع می‌کنیم و نه لزوماً به عنوان یک مسلمان که می‌خواهد از اسلام دفاع کند. شما باید بدانید که آیا من می‌خواهم به عنوان یک مسلمان برای مسلمانان یا ذهنیت اقلیت یا به عنوان یک شهروند فرانسوی، در کنار همه شهروندان بچنگم. ما نباید این حس اقلیت بودن را القا کنیم. ما اقلیت نیستیم، ما باید خودمان را در کنار همه شهروندان فرانسوی با هر اعتقادی تعریف کنیم

اما تعلق به اسلام می‌تواند یک بُعد اخلاقی برای شهروندی به ارمان بیاورد. شما به یک مسلمان یا غیرمسلمان رأی نمی‌دهید، بلکه به صادق‌ترین، صالح‌ترین و کسی که وظایف خود را درست انجام می‌دهد رأی می‌دهید، اینها هم ارزش‌های مسیحت هستند و هم اسلام و ارزش‌های جهانی که همه قبول دارند. به همین دلیل من احساس اقلیت نمی‌کنم. چون طوری رفتار می‌کنم که شهروند مسیحی فکر نمی‌کند می‌خواهم بر او سلطه پیدا کنم یا احساس برتری دارم. همین باعث می‌شود او انتخاب کند. این منجر به همزیستی مسالمت‌آمیز می‌شود.

به نظر شما مسلمانان فرانسه خودشان مسئول سردرگمی هستند؟

مسئولیت‌پذیری از این واقعیت ناشی می‌شود که مسلمانان همواره آگاه به موضوع تاریخ خود نبوده‌اند. آنها در جاهایی که زندگی می‌کردند گله‌ای شده‌اند. در فرانسه یک کمونیتاریسم اقتصادی در حومه شهرها وجود دارد و حاشیه‌نشینی قربانی آن شده است اما قربانی شدن به معنای این نیست که شما در تمام زندگی خود قربانی شوید و گفتمان قربانی کردن را به رسمیت بشناسید. بس است! این ماجرا از لحاظ تاریخی اتفاق افتاده بود، اما اکنون ما باید آن تاریخ

را احیا کنیم و احترام به خودمان بگذاریم و از گفتمان بدون خشونت استقبال کنیم. اسلام هیچ ارتباطی با مهاجرت ندارد و برعکس باید بدانیم ما به عنوان یک شهروند فرانسوی است که از حقوق خود دفاع می‌کنیم و نه لزوماً به عنوان یک مسلمان که می‌خواهد از اسلام دفاع کند. شما باید بدانید که آیا من می‌خواهم به عنوان یک مسلمان برای مسلمانان یا ذهنیت اقلیت یا به عنوان یک شهروند فرانسوی، در کنار مسلمانان و غیرمسلمانان برای حقوق همه شهروندان بچنگم. ما نباید این حس اقلیت بودن را القا کنیم. ما اقلیت نیستیم، ما باید خودمان را در کنار همه شهروندان فرانسوی با هر اعتقادی تعریف کنیم. موضوع این است که در این کشور حقوقی وجود دارد که رعایت نمی‌شود و من برای آن می‌جنگم. برای حقوقی که دارم اما مردم باید این را بفهمند. ما در یک انقلاب ساکت و مسالمت‌آمیز زندگی می‌کنیم. برای همین است که من در ساختار اروپا و امریکا با مدیران اتحادیه اروپا همکاری می‌کنم. انقلابی روشنگرانه در حال رقم خوردن است که هیچ‌کس نمی‌تواند جلوی آن را بگیرد. مردم شروع به درک این مسئله می‌کنند که این همان روش و چیزی است که باید باشد. این تأثیر فکری است که می‌خواهم برای شما ترجمه کنم: مردم می‌فهمند که سن درها را برای آنها باز کاملاً ساده «فقط ما» وجود دارد و مراقب باشیم که نباید فرقی بین ما و شما باشد. آنهایی که می‌خواهند اسلام هراسی کنند از این می‌ترسند که میان اسلام و مسیحیت وحدت ایجاد شود و آنها این را نمی‌خواهند اما ماجرا این است که اسلام هراسی در کشورهای غربی کاملاً شکست خورده است.

یا انجام نمی‌دهم. رفتار شهروندان هم به واسطه شرایط اجتماعی شکل می‌گیرد، مگر اینکه من دیوانه شوم و از این اخلاقی یا اخلاقیات پیروی نکنم. اینکه دین منبع الهام است مرا آزار نمی‌دهد. من یک شهروند فرانسوی مسلمان هستم. شهروندی یعنی شرکت در انتخابات و مناظره‌های سیاسی مبتنی بر ارزش‌ها. وقتی من از اخلاق شهروندی صحبت می‌کنم منظورم این است که کاملاً لازم است عمل سیاسی با اصول اعتقادی باشد. مثالی می‌زنم: من امتناع می‌کنم که شهرداران جمعه‌ها در مسجد صحبت کنند تا آرا را به شیوه‌ای جمعی به دست آورند و بدین ترتیب آرای مردم را در زمینه احساسات یا وابستگی‌های مذهبی خریداری کنند. شهروند باید آزاد، مستقل و آگاه باشد. این همان چیزی است که جمهوری خواهان آن است.

تاریخ نگاری صفوی در «نقاوه الاثار فی ذکر الاخیار»

تهران است و دیگری در موزه ایران باستان نگهداری می‌شود. این کتاب در اصل شامل دو کتاب می‌شود، کتاب اول به زندگی شاه طهماسب اول، شاه اسماعیل دوم، محمد خدابنده و شروع سلطنت شاه عباس می‌پردازد و در کتاب دوم به وقایع دوران شاه عباس به طور مفصل پرداخته شده که از آن جمله درگیری میان خوانین محلی، آشوب‌های داخلی و حمله دشمن خارجی به ایران است.

نقاوه الاثار فی ذکر الاخیار، چاپ نخست از ویراست دوم، از سوی انتشارات علمی و فرهنگی در شمارگان هزار نسخه و به قیمت ۵۵هزار تومان وارد بازار نشر شده است.